

Mødet den 27. Oktober 1927.

(For lukkede Døre).

Fraværende: J. Chr. Møller.

1. (J. Nr. 150—1927). Indstilling fra Budgetudvalget om, at man søger Indenrigsministeriets Samtykke til Optagelse af et fast Kommunelaan paa ca. 9 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

Følgende Indstilling forelaa:

»I Tilslutning til de i Byraadet tidligere førte Forhandlinger angaaende Spørgsmaalet om eventuel Optagelse af et fast Kommunelaan tillader Udvalget sig at indstille, at man nu søger Indenrigsministeriets Samtykke indhentet til Optagelse af et saadant Laan til Udredelse af Udgifterne ved følgende Foranstaltninger:

Gasværkets Udvidelse.....	1600000	Kr.
Elektricitetsværkets Udvidelse....	4500000	»
Sporvejens Overtagelse.....	1000000	»
Ordning af Gadeforholdene ved		
Hovedbanegaarden.....	400000	»
Regulering af Randers Landevej..	1000000	»
Opførelse af en Forbrændingsan-		
stalt	800000	»

Ialt... 9300000 Kr.

Laanet tænkes optaget enten som et Dollars-Laan paa 2 $\frac{1}{2}$ Mill. eller et Sterling-Laan paa 550000 £.

Forsaavidt Byraadet tiltræder foranstaaende, foreslaar man, at der tilskrives Indenrigsministeriet overensstemmende med vedlagte Udkast.«

Følgende Udkast til Henvendelse til Ministeriet forelaa:

»Til Gennemførelse af forskellige dels allerede paabegyndte dels i en nær Fremtid forestaaende kommunale Arbejder vil det blive nødvendigt for Kommunen at optage et nyt fast Laan.

Byraadet har derfor ved 1. Behandling paa et Møde idag enstemmigt vedtaget at søge Indenrigsministeriets Samtykke indhentet til Optagelse af et saadant Laan, der tænkes anvendt til følgende Foretagender:

Gasværkets Udvidelse.....	1600000	Kr.
Elektricitetsværkets Udvidelse....	4500000	»
Sporvejens Overtagelse.....	1000000	»
Ordningen af Gadeforholdene ved Hovedbanegaarden	400000	»
Regulering af Randers Landevej..	1000000	»
Opførelse af en Forbrændringsan- stalt	800000	»
Ialt...		9300000 Kr.

Gasværkets Udvidelse ventes afsluttet ved Aarets Udgang; der er til dette Arbejde hidtil medgaaet ca. 1,3 Mill. Kr.

Arbejdet med Elektricitetsværkets Udvidelse, hvortil der hidtil er anvendt ca. 1,4 Mill. Kr., ventes tilendebragt til December 1928. De til disse Arbejder foreløbig medgaaede Udgifter er midlertidigt afholdt af det af Statskassen Kommunen tilstaaede midlertidige Laan paa 2 Mill. Kr., der forfalder til Indfrielse den 31. December d. A.

I Henhold til den mellem Kommunen og A/S Aarhus elektriske Sporvej i 1903 indgaaede Overenskomst har Byraadet besluttet at overtage Sporvejene fra 1. Januar 1928 i Henhold til Vurdering. Udgiften hertil kan ikke nærmere angives, men antages at ville beløbe sig til 1 Mill. Kr.

Til Ordning af Gadeforholdene omkring Hovedbanegaarden, hvis Opførelse ventes tilendebragt i Løbet af 1928, vil medgaa ca. 400000 Kr. for Kommunens Vedkommende.

Den paa Kommunens Grund liggende Strækning af Randers Landevej, ca. 4 km, er den sidste af de til Byen førende Hovedlandeveje, der ikke er forsynet med tidssvarende Befæstelse: det er derfor i høj Grad ønskeligt, at Vejen reguleres og forsynes med Brolægning, idet den samtidig udvides til den for Hovedlandevejene normede Bredde af 26 m. Udgiften hertil vil efter de foreliggende Planer andrage ca. 1 Mill. Kr.

Aflæsningen af Byens Dagrenovation foregaar paa en Losseplads Vest for Byen, der i de senere Aar er vokset saa stærkt paa denne Kant, at Lossepladsen er blevet en Plage for de omboende, ikke mindst for Statsbanerne, der derfor har stillet Krav om dens Nedlæggelse. Byraadet har allerede for Aar tilbage beskæftiget sig med Planer til en Forbrændingsanstalt for Dagrenovation og mener, at Tidspunktet for Opførelsen af en saadan maa være inde nu, da den for Tiden benyttede Losseplads snart er fyldt, og det ikke har været muligt at anvise en anden hertil anvendelig Plads i Byens Nærhed.

Laanet tænker man sig optaget enten som et Dollars-Laan til Beløb 2½ Mill. Dollars eller som et Sterling-Laan til 550000 £ subsidiært et Laan i dansk Mønt til et tilsvarende Beløb.

Skulde det vise sig nødvendigt at rejse et midlertidigt Banklaan, indtil et fast Laan kan opnaas paa gunstige Vilkaar, udbeder man sig Ministeriets Samtykke til Optagelsen af et saadant Laan af fornøden Størrelse.

Endelig tillader man sig at anholde om, at der, naar Ministeriets Samtykke er meddelt, snarest belejligt maa blive forelagt Rigsdagen Forslag til Lov om sædvanlig Stempelbegunstigelse for det her omhandlede Kommunelaan.

Sagen vil komme til 2. Behandling i et Byraadsmøde den 10. November, hvorefter der straks vil tilgaa Ministeriet Meddelelse om Resultatet af Afstemningen.«

B o r g m e s t e r e n forelagde Indstillingen. Foruden det nævnte fandtes en hel Del flere Ting, som var ønskelige, men Budgetudvalget havde ment, at man maatte indskrænke sig til det her foreslaaede. En Del af Arbejderne var jo i Gang, men for de øvriges Vedkommende var det ikke hermed afgjort, at de skal bringes til Udførelse, idet det først maatte vedtages af Byraadet. Saa fremt Byraadet kunde tiltræde Forslaget og tillige godkende vedlagte Skrivelse til Ministeriet, vilde denne blive afsendt allerede nu, for hvis der var Ting, som Ministeriet ønskede ændret, var det rarest at have Besked derom inden Sagens 2. Behandling om 14 Dage.

Indstillingen vedtoges, og den foreliggende Skrivelse til Ministeriet godkendtes.

2. (J. Nr. 252—1927). Andragende fra Gaardejer

H. Simonsen Jensen, Aaby, om Nedsættelse af Forpagtningsafgiften for en Del af Aabyarealerne.

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse kan ikke anbefale Forpagtningsafgiftens Nedsættelse, men foreslaar, at Forpagtningen tilbydes Andrageren paa uforandrede Vilkaar.

Borgmesteren oplyste, at Andrageren havde overtaget Forpagtningen af Arealerne efter sin afdøde Fader, og han androg om at faa Afgiften nedsat fra 90 Kr. til 70 Kr. pr. T. L., men Udvalget kunde ikke anbefale det.

Indstillingen vedtoges.

3. (J. Nr. 438—1927). Andragende fra **H. C. Guldmann** om Frigørelse af et baandlagt Erstatningsbelæg til Køb af en Forretning.

Anbefaledes.

4. (J. Nr. 26⁸—1927). Andragende fra **Maler L. N. Eskebjerg** om Æresoprejsning.

Kunde ikke anbefales.

5. (J. Nr. 15¹⁹—1927). Andragende fra **Tømrermester J. N. Jakobsen** om dansk Indfødsret.

Udvalget kan ikke anbefale Andragendet.

Johanne Berg meddelte, at Manden var født i Danmark, men havde opholdt sig i Tyskland i en lang Aarrække og havde tysk Statsborgerret. Nu var han flyttet hertil i Sommer, men der burde forlanges et noget længere Ophold, før der gives Indfødsret.

Kunde ikke anbefales.

6. (J. Nr. 17¹¹—1927). Andragende fra **Arbejdsmand A. Andreasen** om Eftergivelse af Fattighjælp.

Bevilgedes.

7. (J. Nr. 12^{24, 25}—1927). Indstillinger angaaende Tildeling af Aldersrente.

Indstillingerne vedtoges.

8. (J. Nr. 12²³—1927). Indstilling angaaende **Til­deling af ekstraordinær Aldersrente.**

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 70—1927). Indstilling fra Brolægningsudvalget om, at der skrides til **Sagsanlæg mod Grundejerne ved Dr. Margrethesvej.**

Følgende Indstilling forelaa:

»Udvalget fremsender herved Sagen om Grundejernes Bidrag til Brolægning af Dr. Margrethesvej, og skal Udvalget efter Konference med Sagfører A. F. Jensen bede sig meddelt, om Byraadet er enigt i, at der nu skrides til Sagsanlæg — i Stedet for Udpantning — mod Gartner L. Larsen paa de paagældende Grundejeres Vegne, imod at Hr. A. F. Jensen hos Sagfører Jørgensen indhenter Erklæring gaaende ud paa, at Grundejerne er enige i, at der ikke under Sagen fremføres noget Argument, som er særligt for Gartner Larsens Vedkommende i Modsætning til de andre, og at Grundejerne ligeledes er enige i, at Udfaldet af Sagen mod Gartner Larsen bliver forbindende ogsaa for de andre Grundejere.

Udvalget udbeder sig i Henhold hertil Byraadets Bemyndigelse til at anlægge en saadan Sag.«

P. Petersen fandt, at det var en kedelig Sag, for det var ikke rart at skulle skride til Sagsanlæg mod en Del af Byens Borgere, enten man saa vandt eller tabte Sagen. Det var en ret stor Udgift for Grundejerne, og det var ønskeligt, om der kunde laves et Kompromis i Sagen. Da Brolægningsudvalget vel nu var færdig dermed, kunde Taleren tænke sig et andet Udvalg, f. Eks. Kasseudvalget bemyndiget til at forhandle med dem om Sagen. Førte det saa

ikke til noget, kunde man senere komme tilbage dertil. Grundejerne var maaske nok bleven nogenlunde dækket ved den forhøjede Husleje, men ingen vidste, hvor længe de nuværende Lejer kunde opretholdes, og skulde de falde, fik Ejerne ingen Valuta for Gadeanlægget.

M. C. F a l k syntes, at Konsul Petersens Forslag røbede en mærkelig Mistillid til Brolægningsudvalgets Flertal. Dette havde absolut ikke traadt Grundejerne for nær, men kun holdt sig til de gældende Vedtægter og tilmed søgt at gøre det saa godt som muligt for Grundejerne. Disse havde henvendt sig til Ministeriet og faaet det Svar, at Byraadet absolut havde Retten paa sin Side, og Ministeriet havde i Forvejen indhentet en Erklæring fra Københavns Magistrat, som udtaler, at Grundejerne var blevet behandlet med langt større Hensyn, end man viste i Købevhavn. Selvfølgelig blev Gaden reguleret i den dyre Tid, men hvis Grundejerne ønskede et Kompromis, fandt de nok selv paa at henvende sig til Udvalget. Hidtil havde de ikke vist sig særlig forhandlingsvillige, men oven i Købet beskyldt Udvalget for at have stjålet deres Jord. Byraadet havde godkendt Udvalgets Opgørelse og ønsket, at der skulde foretages Udpantning for Bidraget; men Sagføreren fraraadede at gøre dette, da han fandt det rigtigst at faa Spørgsmaalet endelig afgjort ved Sagsanlæg. Men selvfølgelig havde Udvalget ikke noget imod en Forhandling, hvis Grundejerne ønskede det.

B o r g m e s t e r e n vilde fraraade at lade Sagen gaa til et andet Udvalg. Hvis Grundejerne ønskede en Forhandling, vilde Udvalget sikkert ikke nægte dem en saadan, men Taleren vilde

advare imod, at Byraadet eller Udvalget henvender sig til dem derom.

M. B r a m m e r vilde ogsaa anbefale at tage en Forhandling med Grundejerne, hvis de fremsatte Ønske om en saadan, forinden der kunde skrides til Sagsanlæg. Det kunde ikke nægtes, at det var en meget stor Udgift for dem, og det var jo ingen Forretningsgade, hvor Anlægget kunde bevirke større Indtægter for Ejerne. Taleren kunde derfor tænke sig, at Byraadet strækker sig lidt videre, men Henvendelsen maatte komme fra Grundejerne, og efter Ministeriets Udtalelse i Sagen var de maaske blevet lidt mere forhandlingsvillige.

P. P e t e r s e n vilde gøre Brolægningsudvalget en Undskyldning og havde blot nævnt Kasseudvalget i den Formening, at Brolægningsudvalget var færdig med Sagen. Desuden var et Medlem af Udvalget Part i Sagen og kunde derfor ikke saa godt deltage i Forhandlingen. Hr. Falk indrømmede, at Arbejdet blev udført i en dyr Tid og derfor blev meget dyrt, og der var jo skabt Præcedens for et Kompromis, idet Grundejerne ved Viborgvej fik nogle Lempelser, og noget lignende kunde maaske tænkes her. Det var vel nok rigtigst, at Henvendelsen kom fra Grundejerne, men de kunde jo ikke vide noget om denne Diskussion i Byraadet.

A n d r. B i t s c h gjorde Konsul Petersen opmærksom paa, at Brolægningsudvalget netop var et meget fredeligt Udvalg at forhandle med. Selv om den nuværende Husleje paa Dr. Margrethesvej ikke kunde holdes, havde Ejendommene dog faaet en Værdiforøgelse ved Gadeanlægget. Gennem Bolignævnet havde en Del af Grundejerne

deroppe faaet Lov til at forhøje Lejen betydeligt netop under Paaberaabelse af denne Udgift, og derfor saa det ikke godt ud, at de bag efter nægtede at betale. Taleren havde den Opfattelse, at Solen endnu skinnede paa Grundejerne.

H. J. B a d e n indrømmede, at et magert Forlig er bedre end en fed Proces, og derfor burde der maaske gøres et Forsøg paa at faa en mindelig Orening. Men Taleren vilde dog henstille, at man ikke strækker sig ret meget overfor Grundejerne, medmindre disse gaar ind paa at reducere Huslejen i samme Forhold, for den var i sin Tid udtrykkelig bleven forhøjet paa Grund af denne Udgift. Skulde man vente med en Nedsættelse, til der blev Lejligheder nok, kom man vist til at vente meget længe.

B o r g m e s t e r e n antog ikke, at Grundejerne vilde have svært ved at faa noget at vide om Forhandlingerne i Byraadet. Taleren havde ved en tidligere Forhandling om denne Sag anført en Udtalelse af en af Grundejerne, at det var naturligt, de betalte til den smukke Gade; men vedkommendes Navn blev ikke sagt. Alligevel var Hr. Christiansen klar over, hvem det var, og lod det gaa videre til ham. Taleren havde derfor henstillet til Hr. Christiansen som Part i Sagen at undlade at deltage i Mødet.

J. P e r r e g a a r d syntes, at det var rarest at faa en Afgørelse i Sagen. Naar man talte om Lejeforhøjelser, glemte man, at paa det største Stykke af Gaden fandtes der ingen Lejere.

V a l d. P e d e r s e n mente, at Grundejerne burde skamme sig ved at nægte at betale, efter at de havde faaet den smukkeste Gade i hele Byen.

Borgmesteren gik ud fra, at man var nødt til at følge Indstillingen.

Indstillingen vedtoges.

10. Borgmesteren meddelte, at Budgetudvalget næste Dag skulde have en Forhandling med Undervisningsministeren angaaende Spørgsmaalet om en begyndende Universitetsundervisning i Aarhus.
-